

Ključni elementi regionalnih preporuka za integraciju terenskog omladinskog rada u sisteme podrške mladima

Ovaj sažetak predstavlja ključne elemente regionalnih preporuka za integraciju terenskog omladinskog rada u šire sisteme podrške mladima. Namenjen je brzom pregledu glavnih preporuka i odgovornosti različitih aktera. Detaljna analiza, nalazi sa konferencije i obrazloženje preporuka dostupni su u celovitom dokumentu.

1. Nacionalne vlasti i ministarstva nadležna za mlade

Nacionalne vlasti imaju ključnu ulogu u stvaranju pravnih, strateških i finansijskih uslova za razvoj terenskog omladinskog rada.

Potrebno je formalno prepoznati doseganje, izmešteni, mobilni i ulični omladinski rad u zakonima, strategijama, akcionim planovima, javnim pozivima i drugim relevantnim dokumentima. Ovaj proces treba da uključi mlade, omladinske radnike i radnice¹, profesionalna udruženja, organizacije civilnog društva i nadležne institucije.

Terenski omladinski rad potrebno je uključiti i u politike i mere koje se odnose na obrazovanje, zapošljavanje, zdravlje, socijalnu zaštitu, prevenciju socijalne isključenosti, rodnu ravnopravnost i učešće mladih. Posebnu pažnju treba posvetiti mladima koji žive u ruralnim i udaljenim sredinama, NEET mladima, mladim Romima i pripadnicima manjinskih zajednica, mladima sa invaliditetom, mladima bez odgovarajuće porodične i društvene podrške, mladima u sukobu sa zakonom, mladim roditeljima i mladima koji se suočavaju sa siromaštvom, diskriminacijom ili društvenom izolacijom.

Neophodni su održivi i višegodišnji modeli javnog finansiranja koji omogućavaju redovno prisustvo u zajednicama i izgradnju dugoročnih odnosa sa mladima. Nacionalni nivo takođe treba da podrži profesionalno priznanje omladinskog rada, obrazovanje i stručno usavršavanje, jasno definisanje kompetencija, superviziju i dostojanstvene uslove rada.

Potrebno je uspostaviti međuresornu saradnju između omladinske politike, obrazovanja, zapošljavanja, socijalne zaštite, zdravlja i lokalne samouprave, uz jasne odgovornosti institucija, pravovremeni odgovor, praćenje i povratnu informaciju. Javno finansirani programi treba da uključuju smisleno učešće mladih, rodno osetljivu i inkluzivnu praksu i praćenje rezultata koji prevazilaze broj aktivnosti i učesnika.

2. Lokalne vlasti i javna tela nadležna za mlade

Lokalne vlasti i javna tela nadležna za mlade treba da prilagode podršku potrebama konkretnih zajednica, podrže iskusne omladinske organizacije² i koordiniraju saradnju relevantnih lokalnih aktera.

¹ U kontekstu ovog dokumenta, termin „omladinski radnici i radnice“ koristi se kao zajednički naziv za praktičare i praktičarke omladinskog rada različitih nivoa kompetencija i odgovornosti.

² U kontekstu ovog dokumenta, termin „omladinske organizacije“ koristi se kao zajednički naziv za udruženja mladih i udruženja za mlade, u skladu sa terminologijom omladinske politike u Republici Srbiji.

Terenski omladinski rad potrebno je uključiti u lokalne politike, akcione planove i budžete, naročito u ruralnim, udaljenim i nedovoljno obuhvaćenim zajednicama. Lokalne mere treba razvijati sa mladima, omladinskim radnicima i organizacijama koje imaju iskustvo u dosezanju.

Preporučuje se podrška mapiranju potreba mladih, prepreka za učešće, dostupnih usluga, sigurnih prostora i mesta na kojima se mladi okupljaju. Mapiranje treba sprovoditi u saradnji sa stručnim omladinskim organizacijama i uz neposredno učešće mladih.

Lokalni nivo treba da obezbedi finansijsku, institucionalnu i logističku podršku mobilnim omladinskim klubovima, izmeštenom omladinskom radu, aktivnostima u zajednici i drugim modelima koji omladinski rad približavaju mladima. Tamo gde ne postoje posebni omladinski prostori, potrebno je omogućiti korišćenje dostupnih lokalnih objekata, uz procenu mladih i organizacija da li su oni sigurni, inkluzivni i pristupačni.

Lokalne vlasti su najbolje pozicionirane da koordiniraju saradnju omladinskih organizacija, škola, socijalnih i zdravstvenih službi, službi zapošljavanja i drugih aktera. Saradnja treba da uključuje jasne odgovornosti, kontakt osobe, procedure za povezivanje mladih sa odgovarajućom podrškom, blagovremeni odgovor institucija, praćenje i povratnu informaciju.

Važno je uklanjati prepreke kao što su prevoz, fizička nepristupačnost, jezičke barijere i neodgovarajući termini. Mladima kojima informacije nisu dovoljne treba omogućiti praktičnu pomoć u razumevanju procedura, pristupanju prilikama i komunikaciji sa institucijama.

Potrebno je uspostaviti mehanizme kroz koje mladi mogu uticati na lokalne politike i programe i dobiti jasnu povratnu informaciju o tome kako su njihovi doprinosi korišćeni.

3. Omladinske organizacije i profesionalna tela u oblasti omladinskog rada

Omladinske organizacije imaju odgovornost da principe terenskog omladinskog rada pretvore u doslednu, participativnu, etičku i kvalitetnu praksu. Profesionalna udruženja i druga stručna tela imaju važnu ulogu u razvoju standarda, kompetencija i sistema podrške omladinskim radnicima.

Terenski omladinski rad i dosezanje treba razumeti kao dugoročan proces zasnovan na odnosima, redovnom prisustvu, izgradnji poverenja i pouzdanoj podršci, a ne samo kao promociju programa ili uključivanje novih učesnika.

Organizacije treba da nastoje da obezbede kontinuitet omladinskih radnika i da se međusobno umrežavaju radi razmene iskustava, metodologija, alata, mentorstva i profesionalne podrške. Aktivnosti, prostori, termini i komunikacija treba da budu prilagođeni okolnostima mladih i lokalnom kontekstu.

Posebno je važno stvarati sigurna, inkluzivna i neosuđujuća okruženja i primenjivati rodno osetljiv i zaštitni pristup tokom čitavog programskog ciklusa. To uključuje dobrovoljno učešće, poverljivost, upravljanje rizicima, jasne profesionalne granice i pristup specijalizovanoj podršci.

Omladinske organizacije treba da održavaju strukturisanu saradnju sa javnim službama i jasne procedure za povezivanje mladih sa odgovarajućom podrškom. Omladinski radnici mogu biti važna veza između mladih i institucija, ali ne treba da preuzimaju odgovornosti specijalizovanih službi.

Mladi treba da budu uključeni kao partneri u procenu potreba, osmišljavanje, sprovođenje i evaluaciju programa, vršnjačku edukaciju i podršku, liderstvo i donošenje odluka. Organizacije imaju odgovornost da pruže povratnu informaciju o tome kako su doprinosi mladih korišćeni.

Za kvalitet rada potrebno je obezbediti superviziju, mentorstvo, vršnjačku profesionalnu podršku i mere za sprečavanje sagorevanja. Profesionalna tela, iskusne organizacije, pružaoci obuka i relevantne institucije treba zajedno da razvijaju standarde kvaliteta, kompetencije i praktične programe obrazovanja i stručnog usavršavanja.

Važno je regionalno dokumentovati, promovisati i razmenjivati primere dobre prakse u terenskom omladinskom radu, superviziji, mentorstvu, profesionalnoj podršci i merenju uticaja. Pored broja aktivnosti i učesnika, potrebno je pratiti promene u poverenju, samopouzdanju, učešću, pristupu uslugama, socijalnoj uključenosti i saradnji sa institucijama.

4. Donatori, međunarodne organizacije i Regionalna mreža za outreach omladinski rad

Donatori i međunarodne organizacije imaju ključnu ulogu u obezbeđivanju finansijskih i programskih uslova za održiv terenski omladinski rad. Regionalna mreža može doprineti razmeni znanja, profesionalnoj podršci, prikupljanju dokaza i zajedničkom zagovaranju.

Potrebno je obezbediti dugoročnije i fleksibilnije finansiranje koje omogućava redovno prisustvo u zajednicama, izgradnju poverenja i prilagođavanje programa lokalnim potrebama. Kao prihvatljive troškove treba prepoznati mapiranje zajednice, terenski rad, prevoz, zaštitu mladih, superviziju, mentorstvo, stručno usavršavanje, saradnju sa institucijama, praćenje podrške i merenje uticaja.

Prilikom procene rezultata važno je prihvatati kvalitativne dokaze, studije slučaja i dugoročne pokazatelje uz numeričke podatke. Potrebno je podržavati sigurne prostore za mlade zasnovane na participaciji i zajedničkom upravljanju, u kojima su doseganje i izmešteni omladinski rad deo redovnog rada.

Regionalna mreža treba da omogući razmenu metodologija, alata i dobre prakse, obuke, studentske posete, vršnjačko učenje, mentorstvo i druge oblike profesionalne podrške. Mreža može prikupljati i predstavljati regionalne dokaze, razvijati zajedničke zagovaračke i komunikacijske poruke, podržavati razmenu resursa i pripremu zajedničkih inicijativa i projekata.

Mladi i omladinski radnici treba da budu uključeni u razvoj programa, regionalni dijalog, zagovaranje i donošenje odluka. Održivost Mreže zahteva jasne prioritete, redovnu komunikaciju i podeljenu odgovornost među članicama.

Završna poruka

Kvalitetan i održiv terenski omladinski rad zahteva usklađeno delovanje različitih aktera. Nacionalne vlasti stvaraju pravni, strateški i finansijski okvir; lokalni nivo obezbeđuje podršku i koordinira saradnju; omladinske organizacije i profesionalna tela razvijaju kvalitetnu praksu, standarde i stručnu podršku; dok donatori, međunarodne organizacije i Regionalna mreža omogućavaju dugoročnost, razmenu znanja i zajedničko regionalno delovanje.

Zajednički cilj svih preporuka jeste da mladi koji su najudaljeniji od postojećih programa, usluga i institucija imaju pristup pouzdanoj podršci, smislenom učešću i jednakim mogućnostima.